

Nieuwe bestrijdingsstrategie muskusratten?

Daan Bos (Altenburg en Wymenga) & Dolf Moerkens (Unie van Waterschappen)

Uit onderzoek is aannemelijk geworden dat het terugdringen van de muskusrat (*Ondatra zibethicus*) tot de landsgrens tot de mogelijkheden behoort en dat dit vele voordelen biedt. Het gaat om een strategie waarbij het aantal muskusratten in Nederland tot nul wordt teruggebracht en herkolonisatie wordt voorkomen door instroom van muskusratten langs de grens weg te vangen. Deze bijdrage is bedoeld om daarover te informeren. In Kijk op exoten van juni 2017 is reeds informatie opgenomen over herkomst, verspreiding en redenen voor beheer.

Inleiding

In een bureaustudie, uitgevoerd in 2018, zijn drie bestrijdingsstrategieën met elkaar vergeleken voor wat betreft het aantal te doden muskusratten, de schades aan oevers en waterkeringen alsmede de kosten en baten. Het ging om:

1) Niet bestrijden. 2) Vlakdekkend jaarrond bestrijden, de huidige strategie. 3) Terugdringen tot de landsgrens.

Voor de studie is kennis opgehaald vanuit bestrijdingsorganisaties, is gesproken met internationale experts en ervaringsdeskundigen, is literatuuronderzoek gedaan en zijn modellen gebouwd.

(Bron: <https://muskusrattenbestrijding.nl/wp-content/uploads/2018/12/De-toekomst-van-het-muskusrattenbeheer-in-Nederland-De-mogelijkheden-onderzocht.pdf>)

Bestrijdingsstrategieën verschillen onder andere in het aantal achterblijvende dieren en de ene strategie is daarmee intensiever dan de andere. Niet bestrijden en terugdringen tot de landsgrens zijn de extremen. Bij de eerste is er gemiddeld een grote populatie muskusratten, bij de laatste blijven er geen dieren achter. Uitroeijing is onmogelijk, want zolang er elders op het vasteland nog populaties aanwezig zijn, bestaat het risico van herkolonisatie. Terugdringen tot de landsgrens is daarom het hoogst haalbare.

De haalbaarheid van de nieuwe strategie

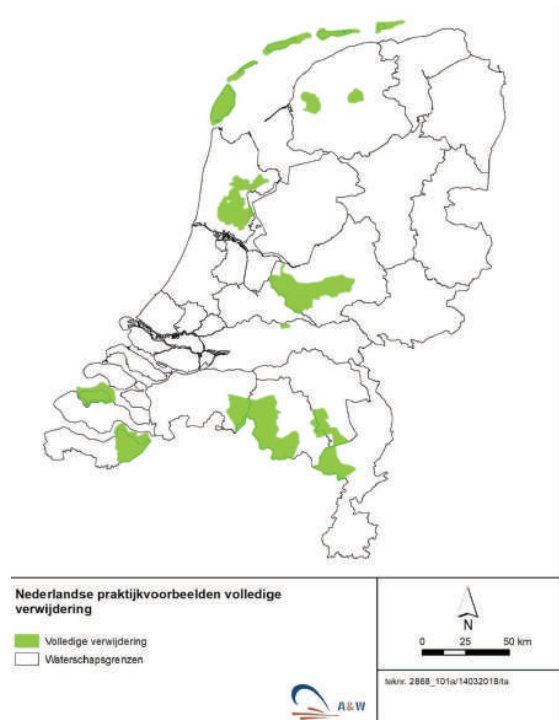
Internationaal is veel ervaring opgedaan met uitroeijing van invasieve exoten op eilanden en grotere landmassa's. Die kennis is ook van toepassing op het terugdringen tot de landsgrens. Uit de internationale kennis blijkt dat de haalbaarheid beoordeeld moeten worden op de volgende criteria, en dat is in voornoemde studie ook gebeurd:

- effectiviteit van de strategie (kan het, als praktische bezwaren of andere argumenten geen rol zouden spelen?)
- praktische uitvoerbaarheid
- directe kosten
- negatieve effecten (waaronder indirecte financiële kosten)
- maatschappelijke acceptatiegraad

Muskusrat. (Foto: A. Vissering)

Figuur 1. Kaart met regio's waarin in de periode 2015 tot en met 2017 vrijwel geen, of geen vangsten zijn gedaan en die als voorbeeld van lokale verwijdering worden gezien.

Het is mogelijk de muskusrat effectief te bestrijden, ook in het Nederlands rivierenlandschap. (Foto: Muskusrattenbeheer Rivierenland)

Op grond van theorie en praktijk is aantoonbaar dat aantallen muskusratten inderdaad tot nul kunnen worden teruggebracht. Uit Engeland, Vlaanderen en op lokale schaal ook in Nederland (zie kaart) zijn daar voorbeelden van. De directe kosten van de strategie ‘terugdringen tot de landsgrens’ zijn niet belemmerend. Sterker, er ligt een besparing in het verschiet ten opzichte van de verwachte jaarlijkse kosten onder de huidige doelstelling. De negatieve effecten zijn verwaarloosbaar.

Vanuit techniek, strategie, (internationale) wetgeving en dierenleed zijn geen redenen gevonden om terugdringen tot de landsgrens niet na te streven. Er worden minder dieren gedood, er zijn minder waterveiligheidsrisico's, en er worden op termijn minder kosten gemaakt. Naar verwachting zijn er positieve effecten op de biodiversiteit, minder bijvangsten en minder risico's op overdracht van dierziekten. Tenslotte wordt er op de best mogelijke manier voldaan aan EU Verordening 1143/2014 over Invasieve Exoten.

Het is echter wel een ambitieuze strategie, want de bekende voorbeelden van een dergelijke ‘volledige verwijdering’ van gewervelde dieren op het vasteland omvatten niet zo'n groot oppervlak als Nederland. De keuze om al dan niet voor deze strategie te kiezen, ligt nu voor bij de waterschappen en het publieke debat daarover is welkom. De Zoogdiervereniging organiseert op 15 februari 2019 een symposium over dit onderwerp voor betrokkenen, zie www.zoogdiervereniging.nl/agenda.

Wat is er nodig?

Om de voorgestelde situatie zonder muskusratten in het binnenland te kunnen bereiken zijn inzet en vakkundigheid van bestrijders en politiek/financiële steun cruciaal. Daarbij zijn een goede organisatie en innovaties ondersteunend. En om de eventueel toekomstige situatie in stand te houden blijft op termijn een flexibel team nodig van breed inzetbare buitenmensen, die alle kennis in huis hebben om sporen te herkennen, en zo nodig vallen op de juiste wijze te plaatsen. Tenslotte is er maatschappelijk draagvlak nodig om de juiste vangmiddelen in te kunnen blijven zetten, en toegang te houden tot gebieden in de juiste tijd van het jaar. De waterschappen, die verantwoordelijk zijn om de waterveiligheid te waarborgen en de risico's van graverij door muskusratten te beperken, zijn nu naar dit draagvlak op zoek.

Aanbeveling

De huidige lage populatieniveaus in grote delen van Nederland en Vlaanderen zijn tot stand gekomen door een grote investering van mensen en middelen. Die investering wordt teniet gedaan als de capaciteit en/of kwaliteit van bestrijding op grond van onjuiste argumenten/zonder kennis van zaken te vroeg of te snel wordt afgebouwd. Daarom moeten beschikbare budgetten voor bestrijding niet te snel en te ver worden teruggebracht.